

บทบรรณาธิการ

วารสารพุทธนวัตกรรมปริทรรศน์ฉบับนี้เป็นฉบับที่ 2 ปีที่ 2 ประจำเดือนกรกฎาคม - กันยายน 2564 ซึ่งเพิ่มความถี่ในการตีพิมพ์เร็วขึ้น จากเดิม 6 เดือนต่อฉบับ เปลี่ยนมาเป็น 3 เดือน 1 ฉบับ และภายในปี 2564 คือเดือนตุลาคมถึงเดือนธันวาคมก็จะตีพิมพ์ได้อีก 1 ฉบับ เพื่อให้สามารถเพิ่มจำนวนบทความตีพิมพ์ในวารสารให้มากขึ้นและผู้อ่านก็จะได้รับข้อคิดและแนวทางพัฒนางานวิชาการและมีทัศนะทางวิชาการหลากหลาย บทความวิจัยและบทความวิชาการที่ออกสู่สายตาของผู้อ่าน 2 ฉบับเป็นบทความที่มีคุณภาพและเข้ากับยุคสมัยที่สุด แต่ละบทความต่างก็มีกุศโลบายที่ต้องการช่วยเหลือสังคมในสถานการณ์โรคภัยไวรัส COVID-19 ที่ยังมีการแพร่ระบาดไปทั่วโลกและยังกลายเป็นภัยที่มีความร้ายกว่าเชื้อตัวเดิม ซึ่งคณะผู้จัดทำวารสารได้เสนอให้ทุกคนมีสติสังวร เป็นวัตรขึ้นทางธรรมเพื่อเป็นตัวช่วยระวังอยู่เสมอให้ทุกคนได้ปลอดภัย เพราะยังเฝ้าระวังไวรัสตัวนี้ยังคงอยู่อีกนานและยังไม่มีทีท่าว่าจะหยุดแพร่กระจายลงเมื่อใด ในฉบับนี้คณะผู้จัดทำวารสารขอเสนอหลักความเพียร 4 อย่างเพื่อป้องกันไวรัสอย่างต่อเนื่องคือ (1) เพียรระวัง ไม่ไปในที่เสี่ยง (2) เพียรละพฤติกรรมเดิมที่เสี่ยง (3) เพียรรักษาสุขภาพให้แข็งแรง (4) เพียรทำและฝึกฝนพฤติกรรมใหม่ให้เกิดภูมิคุ้มกัน

วารสารฉบับนี้ได้จัดพิมพ์บทความวิชาการและบทความวิจัยของนักวิชาการพระพุทธศาสนาทั้งหมด 10 บทความ ซึ่งแต่ละท่านต่างก็ได้เสนอแนวคิดและมุมมองของตนอย่างอิสระและน่าสนใจ ประกอบหลักฐานข้อมูลอย่างน่าเชื่อถือ จึงกล่าวได้ว่าเนื้อหาสาระของวารสารฉบับนี้มีคุณภาพทางวิชาการอันจะนำไปสร้างองค์ความรู้ และต่อยอดความรู้ใหม่เชิงนวัตกรรมแก่ผู้อ่านได้อย่างเพียงพอ ได้มีบทความวิชาการที่เสนอแนวทางสำหรับการป้องกันโรคอย่างน่าสนใจ ซึ่งประกอบด้วยนักวิชาการ ดังต่อไปนี้

นางสาววิดา พิริรัฐกุล(หลี่แซร์) เสนอบทความวิชาการเรื่องการวิเคราะห์ข่าวปลอมตามหลักกาลามสูตรนี้ กล่าวถึงการนำหลักกาลามสูตร 10 ประการมาใช้พิจารณาข่าวปลอม หรือที่เรียกว่า Fake news โดยใช้หลัก “อย่าปลงใจเชื่อ” เพราะฟังตามกันมา ถือสืบๆ กันมา การเล่าลือ การอ้างตำราหรือคัมภีร์ การใช้ตรรกะ อนุমান เหตุผล ทฤษฎี รูปลักษณะที่เป็นไปได้หรือแม้กระทั่งครูอาจารย์ โดยให้มีสติในการรับรู้ และปัญหาในการพิจารณาให้เห็นโทษที่เกิดขึ้น ผลกระทบทางจิตใจด้วยการพิจารณาว่าข้อมูลหรือข่าวนั้นถูกต้องหรือไม่ หากถูกต้องให้คิดต่อว่าเชื่อแล้วมีประโยชน์หรือไม่ ถ้าไม่มีประโยชน์ก็ให้ทิ้งไป ถ้ามีประโยชน์ก็ส่งต่อ สิ่งสำคัญคือต้องใช้สติปัญญา โยนิโสมนสิการ พิจารณาว่าควรส่งข่าวนั้นต่อสังคมหรือไม่ ทั้งนี้เพื่อลดและตัดวงจรปัญหาการส่งต่อข่าว

ปลอมอย่างไร้ความรับผิดชอบ เพราะผู้รับผิดชอบต่ออาจรู้ไม่เท่าทันกลายเป็นสิ่งไม่ดีไม่เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม

นางนฤมล ชู เสนอบทความวิชาการเรื่อง “วิเคราะห์เปรียบเทียบพระพุทธศาสนากับวิทยาศาสตร์ว่าด้วยวิธีการการค้นหาคำความจริง” ผู้เขียนได้กล่าวว่า ความจริงของแต่ละศาสตร์จะเข้าถึงได้ต้องมีวิธีการของศาสตร์นั้น ๆ อริยสัจ 4 เป็นความจริงที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้ สามารถนำมาประยุกต์เป็นวิธีการแก้ปัญหาชีวิตและการเข้าถึงความจริงไปพร้อมกัน เช่นเดียวกับหลักวิชาวิทยาศาสตร์มีวิธีการค้นหาคำความจริงของวัตถุในโลกอย่างเป็นระเบียบ โดยเริ่มต้นด้วยการตั้งคำถามเกี่ยวกับสิ่งที่สังเกตได้เป็นหลักและนำไปสู่การสร้างทฤษฎี ดังนั้น การเปรียบเทียบวิธีการค้นหาคำความจริงของศาสตร์ทั้งสองนี้ถือว่ามีลักษณะเหมือนกันบางประการ เช่น การเริ่มต้นด้วยความสงสัยในปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นและนำไปสู่การค้นหาและหาสาเหตุ นั่น ซึ่งเมื่อรู้แล้วก็นำไปสู่การสร้างเครื่องมือที่จะทำให้ปัญหาและสาเหตุนั้นเกิดความชัดเจนขึ้น อย่างไรก็ตาม วิธีการของศาสตร์ทั้งสองย่อมนำไปสู่การเข้าถึงความจริงที่แตกต่างกันบ้าง ซึ่งไม่สามารถตัดสินได้ว่าอะไรดีกว่าและถูกต้องกว่ากัน เพราะเมื่อถึงที่สุดแล้ว การนำเอาวิธีการของศาสตร์ทั้งสองมาใช้ทำให้เกิดประโยชน์ในการเข้าถึงความจริงคนละด้าน

นายภักดี เมฆจำเริญ เสนอบทความวิชาการเรื่อง “การบริหารหนี้สินในสังคม: มุมมองของพระพุทธศาสนา” ผู้เขียนได้กล่าวถึงการบริหารจัดการไม่ให้หนี้เป็นอันน่าสับสนใจว่า การบริหารจัดการหนี้สินเป็นการขยายอำนาจซื้อของผู้ซื้อ และขยายฐานลูกค้าของผู้ขาย ทำให้เกิดการพัฒนาและเติบโตทางเศรษฐกิจ แต่ผลกระทบที่ตามมาคืออาจจะทำให้เกิดปัญหาหนี้สินในระดับบุคคลและครัวเรือน เรื่องหนี้พระพุทธศาสนาไม่ได้ปฏิเสธการเป็นหนี้สินอย่างสิ้นเชิง หากแต่มีหลักคำสอนว่า “การเป็นหนี้เป็นทุกข์ในโลก” คือหนี้สินที่เกิดขึ้นจากบริบทของการกู้ยืมเงินโดยผ่านตัวบุคคล มิได้ผ่านระบบสถาบันการเงิน โดยพระพุทธศาสนาให้หลัก “ประโยชน์ในปัจจุบัน” คือ รู้จักหา รู้จักรักษา รู้จักคบคน รู้จักเป็นอยู่อย่างเหมาะสม เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดหนี้สิน ซึ่งการรู้จักหา เป็นการป้องกันทางด้านรายได้ ด้วยการ “เพิ่มรายได้” ไปพร้อม ๆ กับ “รู้จักรักษา” เพื่อ “รักษารายได้” ไม่ให้สูญหาย ส่วนการป้องกันทางด้านรายจ่าย ใช้หลัก “รู้จักคบคน” และ “รู้จักเป็นอยู่อย่างเหมาะสม” และ หลักของการงดเว้นจากเหตุที่ทำให้เสื่อมทรัพย์

นางสาวหยกสุริยะ อัครศรุตพิงศ์ เสนอบทความวิชาการเรื่อง “ความฝัน : มิติทางพระพุทธศาสนา” ผู้เขียนได้กล่าวถึงความฝันอย่างสร้างสรรค์ว่า ความฝันเกิดจากการทำงานของจิตที่เรียกว่า “สุบินวิถิ” เป็นวิถิจิตที่เกิดขึ้นขณะนอนหลับไม่สนิทและในมโนทวารโดยตรง ไม่ใช่สิ่งที่มองเห็นได้ด้วยตา มูลเหตุแห่งความฝันมี 4 อย่าง คือธาตุกำเริบ อารมณ์ที่รับรู้มาก่อน เทวดาหลงใจ

และลงบอกเหตุ คนไทยบางส่วนมักนำความฝันมาเสี่ยงโชค เพราะมีความเชื่อเรื่องโชคลาง และมีสิ่งเหนือธรรมชาติสามารถทำนายโชคให้ได้ จึงนำมาแปลความหมายเป็นตัวเลขจนเกิดเป็นตำราทำนายฝัน ใช้สำหรับแปลความหมายของความฝัน แต่ไม่มีการรับรองว่าจะเป็นจริงตามนั้น และความฝันกับการสร้างแรงจูงใจ พบว่า การที่เราตัดสินใจที่จะทำหรือไม่ทำบางสิ่งบางอย่างนั้นก็เพราะมีความฝันเป็นแรงจูงใจจึงเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ ความฝันจึงเป็นเหมือนข่าวสาร บ่งบอกถึงความสำเร็จในสิ่งที่ตนกำลังจะตัดสินใจทำ มาช่วยเสริมแรงให้กำลังใจที่จะกระทำสิ่งต่างๆ ให้ดียิ่งขึ้นหรือมีความเพียรเพิ่มขึ้นจนอาจนำไปสู่ความสำเร็จได้

นายสมชาย ศรีนารักษ์ เสนอบทความวิชาการเรื่อง “การพัฒนาประสิทธิภาพการสอนตามหลักพุทธวิธี” ผู้เขียนได้กล่าวว่า พุทธวิธีการสอนของพระพุทธเจ้าได้รับการพิสูจน์แล้วว่าสามารถช่วยให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายของการเรียนตามศักยภาพตน พระพุทธเจ้าทรงใช้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยมีสามองค์ประกอบที่สำคัญตามลำดับดังนี้ (1) ผู้สอนต้องมีความเข้าใจผู้เรียน ทราบความต้องการ ความถนัด และศักยภาพ โดยใช้แบบสำรวจความต้องการ แบบประเมินความถนัด และแบบทดสอบความรู้พื้นฐานเพื่อช่วยให้ผู้สอนเข้าใจศักยภาพผู้เรียน (2) การเลือกเนื้อหาให้เหมาะกับนักเรียน เลือกเนื้อหาที่สมเหตุสมผล มีการวางลำดับการสอนให้ผู้เรียนเข้าใจได้ง่าย และ (3) จัดวิธีการสอน เทคนิคการการถ่ายทอดและเลือกใช้สื่อที่เหมาะสมและดึงดูดผู้เรียน เมื่อผู้สอนได้บูรณาการใช้องค์ประกอบทั้งสามประการมาวางแผนและเตรียมการสอนตามหลักพุทธวิธี จะช่วยให้การสอนมีประสิทธิภาพบรรลุเป้าหมายมากขึ้น

นางสาววรพินธ์ กุศลสมบูรณ์ เสนอบทความวิชาการเรื่อง “อัปมาทธรรม: ธรรมะป้องกันโรคโควิด-19” ผู้เขียนได้กล่าวว่า อัปมาทธรรมคือความเป็นผู้ไม่ประมาท ซึ่งได้แก่การมีสติ เป็นหลักธรรมสำคัญที่ควรนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันของมนุษย์ในสถานการณ์การระบาดของโรคไวรัสโควิด-19 ที่ประชากรทั้งโลกรวมทั้งประเทศไทยกำลังเผชิญอยู่ ดังนั้นการตั้งสติบนความไม่ประมาทในเวลา ไม่ประมาทในวัย ไม่ประมาทในโรค ไม่ประมาทในชีวิต ไม่ประมาทในการทำงาน ไม่ประมาทในการศึกษาและไม่ประมาทในการปฏิบัติธรรมจะช่วยสร้างเกราะคุ้มกันโรคโควิด-19 โดยการดูแลสุขภาพกายให้แข็งแรงและสุขภาพจิตให้เข้มแข็งอยู่เสมอเมื่อมีภูมิคุ้มกันแล้ว การดำเนินชีวิตก็จะเป็นไปด้วยความสงบร่มเย็น ตามพุทธพจน์ที่ว่า “ความไม่มีโรค เป็นลาภอันประเสริฐ” อย่างแท้จริง

พระสรพจน์ ปญญารโ (จุลละโพธิ์) เสนอบทความวิชาการเรื่อง “การพัฒนาพฤติกรรมมนุษย์ตามลักษณะจริต 6” ผู้เขียนได้กล่าวว่า พฤติกรรมของมนุษย์คือการแสดงออกจากความประพฤติทางกาย ทางวาจาและทางใจ การการพัฒนาพฤติกรรมมนุษย์ตามลักษณะจริต 6 สามารถทำได้โดยใช้กรรมฐานมาประยุกต์ใช้ได้แก่ (1) รากจริต คนรักสวยรักงาม พอใจยึดติดในรูป พัฒนาได้โดย

กรรมฐานเนืองด้วย อสุภะ-ปฏิกูล (ความไม่สวย ไม่งาม) (2) โทสจริต ผู้มีโทสะ พัฒนาได้โดยนำธรรมฝ่ายเย็น สุภาพ อ่อนโยน จึงมีลักษณะตรงกันข้ามกับโทสะ เช่น พรหมวิหารธรรม 4 (3) โมหจริต คนหลง มีโมหะ ต้องอาศัยธรรมะ ที่มีลักษณะสว่าง กระจ่างแจ้งเป็นปัจจัย ได้แก่ อานาปานสติ (4) สัทธาจริต คนเจ้าศรัทธา พัฒนาได้โดยอนุสสติ และกรรมฐานที่เกี่ยวกับการคิดค้นหาเหตุผล เช่น จตุธาตุววัตถาน (5) พุทธิจริต คนเจ้าปัญญา มักครองความเป็นใหญ่อยู่ในจิตใจ ควรเป็นกรรมฐานที่ประทับระครองจิตใจ ไปในเหตุผลที่ถูกต้อง เพื่อให้ปัญญามีหลักฐานมั่นคง เช่น อุปमानุสสติ (6) วิตกจริต คนเจ้าความคิด พัฒนาได้ด้วย อานาปานสติ กำหนดรู้

นางเบญจวรรณ ขยายกร ณ อยุธยา เสนอบทความวิชาการเรื่อง “แนวทางกำหนดรู้ชั้น 5 ในยุคนิวนอร์มอล” ผู้เขียนได้เสนอแนวทางในการกำหนดชั้น 5 ว่า พระพุทธศาสนาสอนให้ดับทุกข์ด้วยการเจริญกรรมฐานเป็นอุปกรณ์ในการพิจารณาและกำหนดรู้ เพราะทุกคนมีร่างกายและจิตใจ การเจริญสติ จึงต้องใช้ชั้น 5 เป็นอารมณ์ด้วยการกำหนดรู้ฐานทั้ง 4 คือ กาย เวทนา จิต และธรรมพิจารณาจนเห็นการเกิดดับของชั้น 5 เห็นตามธรรมชาติที่เกิดขึ้น เห็นตามความเป็นจริงว่ามีการเกิดขึ้นและดับไป ไม่มีใครบังคับให้เกิดดับ เห็นไตรลักษณ์ กำหนดรู้เท่าทันและเข้าใจทุกข์ การเข้าถึงภาวะแห่งการดับทุกข์ด้วยการฝึกปฏิบัติกรรมฐานเป็นที่ตั้งแห่งการทำงานของจิต เป็นสิ่งที่ใช้อารมณ์ในการเจริญภาวนา เป็นกลวิธีอุบายเหนี่ยวนำสมาธิให้ตั้งมั่น แนวทางกำหนดรู้ชั้น 5 ในยุคนิวนอร์มอลเป็นการกำหนดรู้แบบใหม่ในสังคมที่เปลี่ยนแปลงใหม่ กำหนดเป็นปกติแต่ให้รู้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงใหม่ และสามารถอยู่ร่วม หรืออยู่กับการเปลี่ยนแปลงใหม่ เหมือนกับที่เคยอยู่ปกติที่ผ่านมา

พระครูสรวิชัย (กิตติศักดิ์ กิตติวฑฺฒโน) เสนอบทความวิชาการเรื่อง “การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักมงคลสูตร” ผู้เขียนได้กล่าวว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิต เป็นการเรียนรู้ ฝึกฝน มุ่งมั่นพัฒนาตนเองให้เต็มศักยภาพเพราะมนุษย์มีปัญญาสามารถฝึกฝนพัฒนาตนได้ หลักมงคลสูตร เป็นหลักธรรมที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตได้เป็นอย่างดี โดยพัฒนาตามขั้นตอน 3 ระดับ คือ (1) การพัฒนาคุณภาพชีวิตในระดับต้น คือการสร้างชีวิตที่เกี่ยวกับสังคม การศึกษา การทำมาหาเลี้ยงชีพ (2) การพัฒนาคุณภาพชีวิตในระดับกลาง คือการพัฒนาชีวิตด้านจิตใจให้เข้มแข็งก้าวหน้าโดยตรง เพื่อยกระดับจิตใจให้สูงขึ้น (3) การพัฒนาคุณภาพชีวิตในระดับสูง คือการพัฒนาชีวิตให้มีสุขทั้งกายและใจ เป็นการพัฒนาดนให้มีสติปัญญาควบคุมความต้องการ มุ่งสู่พระนิพพาน ตามจุดมุ่งหมายสูงสุดของการพัฒนาชีวิตในทางพระพุทธศาสนา

วารสารพุทธนวัตกรรมปริทรรศน์ฉบับนี้ที่ได้ผ่านการพิจารณาจากกองบรรณาธิการและผู้ทรงคุณวุฒิจัดว่าเป็นผลงานที่ผ่านการพัฒนาองค์ความรู้อย่างต่อเนื่องในเชิงวิชาการ มีความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ที่ในเชิงนวัตกรรมประยุกต์ และด้านนวัตกรรมต่าง ๆ ตลอดจนสาขาวิชาอื่นๆ

ที่มุ่งพัฒนาองค์ความรู้บูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่ให้นำไปสู่การพัฒนาจิตใจและสังคมอย่างยั่งยืน ดังจะเห็นได้จากบทความที่นำมาเผยแพร่เป็นบทความวิชาการที่มาจากหลากหลายหน่วยงานที่ได้เข้าร่วมตีพิมพ์เผยแพร่บทความ ซึ่งกองบรรณาธิการวารสารพุทธนวัตกรรมปริทรรศน์ ขอขอบพระคุณผู้บริหารคณาจารย์นักวิชาการตลอดจนนิสิตนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยต่างๆ ที่ให้ความสนใจส่งบทความวิชาการเข้ามาร่วมตีพิมพ์เผยแพร่ในครั้งนี้ เพื่อจะได้ร่วมรังสรรค์ผลงานวิชาการ ทั้งในฐานะผู้เขียน ผู้อ่าน หรือการเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่ยังคง ให้เกียรติร่วมแสดงความเห็น เพื่อพัฒนางานวิชาการ มาโดยตลอด ขอแสดงความขอบคุณต่อทุกท่านด้วยความจริงใจยิ่ง วารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อสมาชิกผู้ติดตามอ่านทุกท่านหากผู้อ่านจะมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงวารสารนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นกองบรรณาธิการขอน้อมรับไว้ด้วยความยินดี

รองศาสตราจารย์ ดร.ประพันธ์ ศุภษร

บรรณาธิการวารสารวารสารพุทธนวัตกรรมปริทรรศน์